

Teorija kodiranja in kriptografija

Ruslan Urazbakhtin

26. februar 2026

Kazalo

1	Kriptografija	3
1.1	Šifriranje	3
1.2	Popolna tajnost	3
1.2.1	Vernamova šifra (OTP: one-time pad)	3
1.3	Tokovne šifre	4

1 Kriptografija

1.1 Šifriranje

Definicija 1.1. *Kriptosistem* (oz. *šifra*) je peterka $(\mathcal{B}, \mathcal{C}, \mathcal{K}, \mathcal{E}, \mathcal{D})$, kjer

- $\mathcal{B}$ je končna množica besedil;
- $\mathcal{C}$ je množica kriptogramov (angl. ciphertext);
- $\mathcal{K}$ je množica ključev;
- $\mathcal{E} = \{E_k : \mathcal{B} \rightarrow \mathcal{C} \mid k \in \mathcal{K}\}$ je množica *šifrskih* funkcij razreda $\mathcal{O}(n^p)$;
- $\mathcal{D} = \{D_k : \mathcal{C} \rightarrow \mathcal{B} \mid k \in \mathcal{K}\}$ je množica *dešifrirskih* funkcij razreda $\mathcal{O}(n^p)$.

Pri tem za kriptosistem mora veljati *pravilnost*, tj.

$$\forall k \in \mathcal{K}. \exists k' \in \mathcal{K}. \forall m \in \mathcal{B}. D_{k'}(E_k(m)) = m$$

Opomba 1.2. Za vse $k \in \mathcal{K}$ je funkcija E_k injektivna, sledi da $|\mathcal{B}| \leq |\mathcal{C}|$.

Naslednje vprašanje je, kdaj je kriptosistem varen? Definicije varnosti temeljijo na naslednjem načelu.

Kerckhoffovo načelo. Kriptosistem naj bo varen, če tudi napadalec pozna sistem, ne pa skrivnega ključa.

1.2 Popolna tajnost

Označimo z

- $X_{\mathcal{B}}$ slučajno spremenljivko izbire besedila;
- $X_{\mathcal{C}}$ slučajno spremenljivko izbire kriptograma.

Predpostavimo, da je $\forall c \in \mathcal{C}. P(X_{\mathcal{C}} = c) > 0$.

Definicija 1.3. Kriptosistem *ima lastnost popolne tajnosti (LPT)*, če

$$\forall m \in \mathcal{B}. \forall c \in \mathcal{C}. P(X_{\mathcal{B}} = m \mid X_{\mathcal{C}} = c) = P(X_{\mathcal{B}} = m).$$

Lema 1.4. *Kriptosistem ima LPT* $\Leftrightarrow P(X_{\mathcal{C}} = c \mid X_{\mathcal{B}} = m) = P(X_{\mathcal{C}} = c)$

Dokaz. **TODO**

□

Opomba 1.5. Če kriptosistem ima LPT, potem

$$\forall m_1, m_2 \in \mathcal{B}. \forall c \in \mathcal{C}. P_{k \leftarrow K}(E_k(m_1) = c) = P_{k \leftarrow K}(E_k(m_2) = c)$$

1.2.1 Vernamova šifra (OTP: one-time pad)

Naj bodo $\mathcal{B} = \mathcal{C} = \mathcal{K} = \{0, 1\}^\lambda$, $\lambda > 0$. Ključi izbiramo enakomerno naključno. Definiramo

- $E_k(m) = m \oplus k$;
- $D_k(c) = c \oplus k$.

Trditev 1.6. *Vernamova šifra je pravilna in ima LPT.*

Dokaz. **TODO**

□

Vernamova šifra ima LPT, ampak tudi slabosti:

- Ključ lahko uporabimo samo enkrat:

$$E_k(m_1) = m_1 \oplus k, E_k(m_2) = m_2 \oplus k \Rightarrow m_1 \oplus m_2 \oplus (k \oplus k) = m_1 \oplus m_2.$$

Iz $m_1 \oplus m_2$ ponavadi se da dobiti neko informacijo.

- Ključi so enako dolgi kot besedilo, kar povzroči $2x$ porabo prostora.

Izkaže se, da vsak kriptosistem, ki ima LPT, ima dolge ključe, saj

Trditev 1.7. *Če ima kriptosistem LPT, potem*

$$|\mathcal{B}| \leq |\mathcal{C}| \leq |\mathcal{K}|.$$

Dokaz. **TODO**

□

Opomba 1.8. Recimo, da $\mathcal{B} = \{0, 1\}^\lambda$ ter $\mathcal{K} = \{0, 1\}^t$. Tedaj $|\mathcal{B}| = 2^\lambda$ in $|\mathcal{K}| = 2^t$. Če ima kriptosistem LPT, potem $|\mathcal{B}| \leq |\mathcal{K}| \Rightarrow \lambda \leq t$. Torej vsak ključ je dolg vsaj λ .

1.3 Tokovne šifre